SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 45/06-16

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 22. februára 2006 predbežne prerokoval sťažnosť Ing. V. M., bytom P., zastúpeného advokátom JUDr. M. K., B., vo veci namietaného porušenia základných práv a slobôd podľa čl. 17 ods. 5 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 5 ods. 4 a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Okresného súdu Trnava sp. zn. Tp 116/04 z 18. júna 2004 a uznesením Krajského súdu v Trnave sp. zn. 3 Tpo 61/04 z 5. augusta 2004 a takto

r o z h o d o l

Sťažnosť Ing. V. M. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 5. novembra 2004 doručená sťažnosť Ing. V. M., bytom P., zastúpeného advokátom JUDr. M. K., B., ktorou namietal porušenie základného práva podľa čl. 17 ods. 5 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a podľa čl. 5 ods. 4 a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Okresného

súdu Trnava (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. Tp 116/04 z 18. júna 2004 a uznesením Krajského súdu v Trnave (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 3 Tpo 61/04 z 5. augusta 2004.

Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ je trestne stíhaný na základe uznesenia Úradu boja proti organizovanej kriminalite Prezídia Policajného zboru, Odboru boja proti organizovanej kriminalite Stred, B., z 15. júna 2004 sp. zn. ČVS: PPZ-11/BOK-S-I-2004 pre skutok právne kvalifikovaný ako trestný čin založenia, zosnovania a podporovania zločineckej skupiny a teroristickej skupiny podľa § 185a ods. 1 vtedy účinného Trestného zákona [zákon č. 140/1961 Zb. Trestný zákon v znení neskorších zmien a doplnkov (ďalej len „vtedy účinný Trestný zákon“)] v jednočinnom súbehu s trestným činom skrátenia dane a poistného podľa § 148 ods. 1 a 5 vtedy účinného Trestného zákona. Do väzby bol vzatý uznesením okresného súdu sp. zn. Tp 116/04 z 18. júna 2004 z dôvodov podľa § 67 ods. 1 písm. b) a c) v tom čase účinného Trestného poriadku [zákon č. 141/1961 Zb. o trestnom konaní súdnom (trestný poriadok) v znení neskorších zmien a doplnkov (ďalej len „vtedy účinný Trestný poriadok“)].

Rozhodnutia, ktorými mali byť porušené základné práva a slobody sťažovateľa podľa čl. 17 ods. 5 a čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 5 ods. 4 a čl. 6 ods. 1 dohovoru a ktoré preto sťažovateľ žiadal, aby boli ústavným súdom zrušené, sú

- uznesenie okresného súdu sp. zn. Tp 116/04 z 18. júna 2004, ktorým bol vzatý do väzby z dôvodov uvedených v § 67 ods. 1 písm. b) a c) vtedy účinného Trestného poriadku, a
- uznesenie krajského súdu sp. zn. 3 Tpo 61/04 z 5. augusta 2004, ktorým bolo predošlé uznesenie okresného súdu v časti zrušené a sťažnosť sťažovateľa proti nemu zamietnutá s tým, že naďalej trvá dôvod väzby podľa § 67 ods. 1 písm. c) vtedy účinného Trestného poriadku.

Sťažovateľ vo svojej sťažnosti okrem iného uviedol:

«Uznesením vyšetrovateľa Prezídia Policajného zboru, Úradu boja proti organizovanej kriminalite, Odbor boja proti organizovanej kriminalite Stred, B. ČVS: PPZ-11/BOK-S-I-2004 zo dňa 15. 6. 2004 bolo sťažovateľovi vznesené obvinenie pre trestný čin založenia, zosnovania a podporovania zločineckej skupiny a teroristickej skupiny podľa

§ 185a ods. 1 Tr. zák. v jednočinnom súbehu s trestným činom krátenie dane a poistného podľa § 148 ods. 1, ods. 5 Trestného zákona. (...)

Dňa 16. 6. 2004 doručila dozorujúca prokurátorka na Okresný súd v Trnave návrh na vzatie sťažovateľa do väzby z dôvodov podľa § 67 ods. 1 písm. a), b), c) Trestného poriadku. Zdôvodnenie návrhu dozorujúcej prokurátorky pozostávalo z podrobného opisu uznesenia vyšetrovateľa o vznesení obvinenia a v ďalšej časti návrhu bolo meno priezvisko sťažovateľa uvedené len na strane 10 návrhu v znení „to isté sa týka i R. K., Ing. V. M.“ V žiadnej inej časti návrhu prokurátorky nie je meno priezvisko sťažovateľa uvedené. O takomto návrhu na vzatie sťažovateľa do väzby rozhodoval Okresný súd v Trnave dňa 18. 6. 2004. Sťažovateľ bol pri rozhodovaní okresného súdu osobne vypočutý a pri výpovedi poprel akékoľvek páchanie trestnej činnosti. Okresný súd v Trnave dňa 18. 6. 2004 vydal rozhodnutie sp. zn. Tp 116/2004, na základe ktorého zistil, že u sťažovateľa sú dôvody väzby podľa § 67 ods. 1 písm. b), c) Trestného poriadku. V odôvodnení uznesenia okresný súd uviedol bez toho, aby uviedol vo vzťahu k sťažovateľovi konkrétne skutočnosti alebo spomenul aspoň jeho meno a priezvisko, že prepustením obvinených zo zadržania hrozí dôvodná obava, že obvinení budú pôsobiť na spoluobvinených, na svedkov, prípadne iným spôsobom mariť objasňovanie skutočností dôležitých pre trestné stíhanie, čo odôvodňuje tá skutočnosť, že doterajším vyšetrovaním bolo zistené, že obvinení sú činní pre zločineckú skupinu, ktorá sa vyznačuje vysokou organizovanosťou a ktorá sa zaoberá obchodnou činnosťou, do ktorej je, resp. bolo zapojených najmenej 680 slovenských podnikateľských subjektov. Ďalej v odôvodnení uznesenia súd uviedol, že vzhľadom na rozsah trestnej činnosti je potrebné vypočuť ďalších svedkov, konateľov zainteresovaných firiem, na ktorých by obvinení v prípade ponechania na slobode mohli pôsobiť a mariť tak vyšetrovanie. Ďalej prvostupňový súd ale len paušálne konštatoval, že obvinení sú členmi zločineckej skupiny, ktorá sa trestnou činnosťou zaoberá prakticky od začiatku roku 2001, pričom v nelegálnom obchode s olejmi pokračovali v podstate až doteraz ako i vzhľadom na obchodné zamerania firiem obvinených, ktorých sú spoločníkmi, konateľmi a pracovným zaradením hrozí, že naďalej budú vyvíjať aktivity v prospech tejto skupiny ako i svoj.

Proti uzneseniu Okresného súdu v Trnave podal sťažovateľ prostredníctvom svojho obhajcu sťažnosť zo dňa 1. 7. 2004, doručená Okresnému súdu Trnava dňa 6. 7. 2004. V tejto sťažnosti sťažovateľ poukázal na nedôvodnosť väzby najmä pre nezákonnosť

trestného stíhania sťažovateľa, nakoľko žiadnu trestnú činnosť sťažovateľ nepáchal, ale aj na nedôvodnosť väzby z hľadiska toho, že dôvody väzby u osoby sťažovateľa nie sú dané. Ďalej sťažovateľ vo svojej sťažnosti uviedol, že okresný súd len paušálne bez bližšieho uvedenia konkrétnych skutočností odôvodňuje dôvody väzby. (...) Sťažovateľ vo svojej sťažnosti uviedol, že mu nie je zrejmé, ktorým svojím konaním dal príčinu k tomu, že toto vzbudzuje dôvodnú obavu, že má záujem pôsobiť na svedkov alebo spoluobvinených alebo inak mariť objasňovanie skutočností závažných pre trestné stíhanie resp., že má záujem pokračovať v nejakej trestnej činnosti. (...) O podanej sťažnosti rozhodoval Krajský súd v Trnave uznesením č. k. 3 Tpo 62/04 zo dňa 5. 8. 2004. Krajský súd v Trnave zrušil uznesenie I. stupňového súdu a vzal sťažovateľa do väzby len z dôvodov podľa ust. § 67 ods. 1 písm. c). V odôvodnení uznesenia Krajský súd v Trnave vo vzťahu k sťažovateľovi uvádza, že konkrétna skutočnosť odôvodňujúca obavu, že budú obvinení K., Ing. M. a K. pokračovať v trestnej činnosti je daná tým, že naďalej vyvíjajú podnikateľské aktivity v oblasti, ktorá je predmetom trestného stíhania, teda i v súčasnej dobe. Táto obava vyplýva najmä z toho, že predmetná trestná činnosť bola páchaná po dlhú dobu so známkami sústavnosti.

Dňa 26. 8. 2004 podal sťažovateľ prostredníctvom svojho obhajcu na Krajskú prokuratúru v T. žiadosť o prepustenie z väzby podľa § 72 Trestného poriadku. (...) V uvedenej žiadosti sťažovateľ poukázal na to, že napriek tomu, že je presvedčený, že väzba jeho osoby je nedôvodná uskutočnil úkony smerujúce k odstráneniu dôvodov väzby, pre ktoré je väzobne stíhaný. V obchodných spoločnostiach, kde bol štatutárnym orgánom alebo členom štatutárneho orgánu sa vzdal funkcie člena štatutárneho orgánu alebo bol z tejto funkcie odvolaný valným zhromaždením spoločností. Úkony smerujúce k ukončeniu funkcie člena štatutárneho orgánu v jednotlivých spoločnostiach uskutočnil aj v tých obchodných spoločnostiach, ktoré nepôsobili v oblasti, ktorá je predmetom trestného stíhania. Poukázal na to, že nemá ďalšiu možnosť pokračovať v trestnej činnosti.

Žiadosti o prepustenie z väzby prokurátor Úradu špeciálnej prokuratúry nevyhovel a žiadosť sťažovateľa postúpil na Krajský súd v Banskej Bystrici s právomocou Špeciálneho súdu. (...) Z časti súdneho spisu (...) zistil, že žiadosti o prepustenie z väzby nebolo prokurátorom vyhovené s odôvodnením, že vo veci prebieha vyšetrovanie, potrebné je vypočuť veľké množstvo svedkov a realizovať ďalšie vyšetrovacie úkony, čo by prepustením

obvinených na slobodu mohlo byť zmarené a sťažené. V tejto súvislosti je dôležité upozorniť, že prokurátor Úradu špeciálnej prokuratúry týmto spôsobom odôvodnil svoje rozhodnutie, keď sťažovateľ je vo väzbe z dôvodu § 67 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku.

Dňa 26. 10. 2004 bolo obhajcovi sťažovateľa doručené uznesenie Krajského súdu v Banskej Bystrici, s právomocou Špeciálneho súdu sp. zn. Pš 11/04 zo dňa 22. 10. 2004, ktorým podľa § 72 ods. 2 Trestného poriadku žiadosť sťažovateľa zamietol. Súd po preskúmaní obsahu žiadosti sťažovateľa zistil, že dôvody väzby u sťažovateľa naďalej trvajú. Súd mal za to, že sťažovateľ v prípade pobytu na slobode naďalej bude vyvíjať aktivity smerujúce k založeniu nových resp. novej firmy, prostredníctvom ktorej by sa snažil distribuovať minerálne oleje zmiešané s naftou a tiež sa snažil realizovať účelové prevody zadĺžených firiem na iné právnické a fyzické osoby vyvíjajúce tak snahu zakrývať nelegálne obchody s minerálnymi olejmi. (...)

Ústavná sťažnosť sťažovateľa smeruje proti uzneseniu Okresného súdu v Trnave sp. zn. Tp 116/2004 zo dňa 18. 6. 2004 a proti uzneseniu Krajského súdu v Trnave sp. zn. 3 Tpo 62/04 zo dňa 5. 8. 2004. Uznesenie Krajského súdu v Trnave sp. zn. 3 Tpo 62/04 zo dňa 5. 8. 2004 bolo vydané ako rozhodnutie konečné a obhajcovi sťažovateľa doručené bolo dňa 6. 9. 2004. (...)

Okresný súd v Trnave ako súd prvostupňový rozhodujúci o väzbe sťažovateľa v uznesení sp. zn. Tp 116/2004 zo dňa 18. 6. 2004 sa len paušálne obmedzil na tvrdenie o dôvodnosti sťažovateľovej väzby bez toho, aby dôvodnú obavu či už kolúzneho konania alebo z pokračovania v trestnej činnosti vo vzťahu k sťažovateľovi bližšie konkretizoval. (...)

Krajský súd v Trnave sp. zn. 3 Tpo 62/04 zo dňa 5. 8. 2004 uviedol, že konkrétna skutočnosť odôvodňujúca obavu, že budú obvinení K., Ing. M. a K. pokračovať v trestnej činnosti je daná tým, že naďalej vyvíjajú podnikateľské aktivity v oblasti, ktorá je predmetom trestného stíhania, teda i v súčasnej dobe. Táto obava vyplýva najmä z toho, že predmetná trestná činnosť bola páchaná po dlhú dobu so známkami sústavnosti.

Sťažovateľ namieta porušenie svojho základného práva uvedeného v článku 17 ods. 5 Ústavy SR. (...)

(...) Uznesenia tak okresného ako aj krajského súdu nie sú založené na konkrétnych skutočnostiach, ktoré zákon k tomu, aby bola osoba vo väzbe dôvodne stíhaná predpokladá.

Obidve rozhodnutia sú založené na ničím nepodložených, neistých, hypotetických, nekonkrétnych a nedostatočne odôvodnených podozreniach vyšetrovateľa. (...)

Sťažovateľ považuje väzbu jeho osoby za nezákonnú aj z dôvodu, že rozhodnutia súdov, ktoré rozhodovali o väzbe sťažovateľa sú založené na ničím nepodložených neistých, hypotetických, nekonkrétnych dohadoch a abstraktnej úvahe orgánov činných v trestnom konaní. (...) aj uznesenie Krajského súdu v Banskej Bystrici, s právomocou Špeciálneho súdu sp. zn. Pš 11/04 zo dňa 22. 10. 2004, ktorým podľa § 72 ods. 2 Trestného poriadku žiadosť sťažovateľa zamietol len potvrdzuje vyššie uvedené pochybnosti sťažovateľa. Aj toto uznesenie je založené na ničím nepodloženej abstraktnej úvahe, nakoľko doterajším konaním sťažovateľ nedal príčinu tomu, aby súd mal za to, že v prípade pobytu na slobode naďalej bude vyvíjať aktivity smerujúce k založeniu nových resp. novej firmy, prostredníctvom ktorej by sa snažil distribuovať minerálne oleje zmiešané s naftou a tiež sa snažil realizovať účelové prevody zadĺžených firiem na iné právnické a fyzické osoby vyvíjajúce tak snahu zakrývať nelegálne obchody s minerálnymi olejmi. (...)

Touto sťažnosťou sa sťažovateľ tiež domáha ochrany svojho ústavného práva na Ústavnom súde SR v súvislosti s rozhodnutím Krajského súdu v Trnave sp. zn. 3 Tpo 62/04 zo dňa 5. 8. 2004 v tom zmysle, že uvedené rozhodnutie nezodpovedá požiadavkám ustanovenia čl. 5 ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd tak, ako uvedené ustanovenie chápe Európsky súd pre ľudské práva. Je zrejmé, že Krajský súd v Trnave v konaní o sťažnosti sťažovateľa proti uzneseniu Okresného súdu v Trnave sp. zn. Tp 116/2004 zo dňa 18. 6. 2004, ktorým bol sťažovateľ vzatý do väzby rozhodoval na neverejnom zasadnutí, pri ktorom nebol prítomný ani obhajca ani sám obvinený – sťažovateľ. To, že o sťažnosti sťažovateľa bolo krajským súdom rozhodnuté v neprítomnosti obhajcu a sťažovateľa na neverejnom zasadnutí je v súlade s ustanoveniami Trestného poriadku pokiaľ sú vykladané v izolovanom kontexte Trestného poriadku, avšak koliduje to s výkladom čl. 5 a 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd tak, ako ho podáva Európsky súd pre ľudské práva vo svojich rozhodnutiach. V týchto rozhodnutiach Európsky súd pre ľudské práva právo byť vypočutý zaradil medzi základné procesné garancie aplikované v prípadoch obmedzenia osobnej slobody. (...) Krajský súd v Trnave svojím rozhodnutím sp. zn. 3 Tpo 62/04 zo dňa 5. 8. 2004 na základe ktorého ponechal sťažovateľa vo väzbe podľa ust. § 67 ods. 1 písm. c) porušil ust. čl. 5 ods. 4

Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd konkrétne právo obvineného byť vypočutý v kontradiktórnom konaní, v ktorom je preskúmavaná zákonnosť ďalšieho trvania väzby. Právo obvineného byť vypočutý v kontradiktórnom konaní patrí medzi základné inštitucionálne záruky spravodlivého konania o pokračovaní alebo skončení obmedzenia osobnej slobody. Pokiaľ v takom konaní nie je umožnené obvinenému, aby bol vypočutý, dochádza k ústavne neprípustnému obmedzeniu osobnej slobody. (...) Sťažovateľ je toho názoru, že čl. 5 ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd sa neuplatňuje len na preskúmavanie zákonnosti ďalšieho trvania väzby u obvineného, ale sa vzťahuje aj na rozhodovanie o opravných prostriedkoch proti rozhodnutiam o vzatí do väzby. (...)

Sťažovateľ namieta aj porušenie práva uvedeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy SR a v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd. S prihliadnutím na vyššie uvedené je sťažovateľ toho názoru, že uznesením Okresného súdu v Trnave zo dňa 18. 6. 2004 sp. zn. Tp 116/2004 a uznesením Krajského súdu v Trnave sp. zn. 3 Tpo 62/04 zo dňa 5. 8. 2004 bolo porušené jeho právo na spravodlivý proces uvedené v čl. 46 ods. 1 Ústavy SR a v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd, ktoré zahŕňa aj právo na odôvodnenie rozhodnutia. (...)

(...) Okresný súd aj krajský súd len strohým spôsobom odôvodnili svoje rozhodnutie bez toho, aby sa riadili vyššie uvedenými ustanoveniami Trestného poriadku. Naviac krajský súd sa vôbec s námietkami sťažovateľa uvedenými v sťažnosti proti uzneseniu o vzatí do väzby nevysporiadal. Sťažovateľ netvrdí, že by krajský súd nemal právo tak rozhodnúť, ako v uznesení rozhodol, ale namieta to, že sa v odôvodnení uznesenia nevysporiadal s námietkami sťažovateľa uvedenými v sťažnosti proti uzneseniu. Ku konkrétnym námietkam sťažovateľa sa krajský súd v cit. uznesení vôbec nevyjadril, ako keby ich nebol ani sťažovateľ vôbec znášal.

Sťažovateľ na základe týchto skutočností navrhuje, aby ústavný súd vydal tento nález:

„Uznesením Okresného súdu v Trnave sp. zn. Tp 116/2004 zo dňa 18. 6. 2004 a uznesením Krajského súdu v Trnave sp. zn. 3 Tpo 62/04 zo dňa 5. 8. 2004 bolo porušené základné právo Ing. V. M., (...) bytom P. zakotvené v čl. 17 ods. 5 a v čl. 46 ods. 1 Ústavy

Slovenskej republiky a v čl. 5 ods. 4 a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

Ústavný súd Slovenskej republiky zrušuje uznesenie Okresného súdu v Trnave sp. zn. Tp 116/2004 zo dňa 18. 6. 2004 a uznesenie Krajského súdu v Trnave sp. zn. 3 Tpo 62/04 zo dňa 5. 8. 2004 a vec vracia na ďalšie konanie.

Ing. V. M., (...) bytom P. priznáva primerané finančné zadosťučinenie v sume 2.000.000,- Sk (slovom dva milióny slovenských korún), ktoré sú odporcovia povinní spoločne a nerozdielne vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

Okresnému súdu v Trnave a Krajskému súdu v Trnave ukladá spoločne a nerozdielne zaplatiť trovy právneho zastúpenia Ing. V. M., (...) P., za zastupovanie v konaní pre Ústavným súdom SR, na účet advokáta JUDr. M. K., vedený v I. a. s., pobočka B. (...) 1 mesiaca od právoplatnosti tohto nálezu.“

Sťažovateľ v samotnom texte sťažnosti napáda okrem iného uznesenie krajského súdu sp. zn. 3 Tpo 62/04 z 5. augusta 2004, ktorým mali byť porušené základné práva a slobody podľa už uvedených ustanovení ústavy a dohovoru. Z príloh sťažnosti a z obsahu rozhodnutí vydaných v tejto trestnej veci však ústavný súd zistil, že ide o zrejmú chybu pri písaní, pretože skutočne napadnutým je uznesenie krajského súdu sp. zn. 3 Tpo 61/04 z 5. augusta 2004.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak

porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. (...)

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každú sťažnosť predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti sťažovateľa. Pri predbežnom prerokovaní každej sťažnosti ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jej prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia sťažnosti vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, sťažnosti, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné sťažnosti alebo sťažnosti podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj sťažnosti podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Predmetom sťažnosti je namietané porušenie základného práva podľa čl. 17 ods. 5 a čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 5 ods. 4 a čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením okresného súdu sp. zn. Tp 116/04 z 18. júna 2004 a uznesením krajského súdu sp. zn. 3 Tpo 61/04 z 5. augusta 2004.

Pretože ústavný súd je podľa § 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde v zásade viazaný návrhom na začatie konania, pri svojom posudzovaní bral do úvahy len konkrétne súdne rozhodnutia označené sťažovateľom, ktorými malo dôjsť k porušeniu jeho základných práv uvádzaných v sťažnosti.

Podľa čl. 17 ods. 5 ústavy do väzby možno vziať iba z dôvodov a na čas ustanovený zákonom a na základe rozhodnutia súdu.

Podľa čl. 46 od. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru každý, kto bol pozbavený slobody zatknutím alebo iným spôsobom, má právo podať návrh na konanie, v ktorom by súd urýchlene rozhodol o zákonnosti jeho pozbavenia slobody a nariadil prepustenie, ak je pozbavenie slobody nezákonné.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu. Rozsudok musí byť vyhlásený verejne, ale tlač a verejnosť môžu byť vylúčené buď po dobu celého, alebo časti procesu v záujme mravnosti, verejného poriadku alebo národnej bezpečnosti v demokratickej spoločnosti, alebo keď to vyžadujú záujmy maloletých alebo ochrana súkromného života účastníkov alebo, v rozsahu považovanom súdom za úplne nevyhnutný, pokiaľ by, vzhľadom na osobitné okolnosti, verejnosť konania mohla byť na ujmu záujmom spoločnosti.

1. K namietanému porušeniu základných práv podľa čl. 17 ods. 5 a čl. 46 ods. 1 ústavy a práv podľa čl. 5 ods. 4 a čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu

Ústavný súd predovšetkým konštatuje, že predmetnou sťažnosťou sťažovateľ napadol uznesenie okresného súdu, ako aj uznesenie krajského súdu. Avšak vzhľadom na princíp subsidiarity, ktorý vyplýva z citovaného čl. 127 ods. 1 ústavy, ústavný súd v danom prípade nemá právomoc preskúmavať rozhodnutie okresného súdu, pretože jeho postup a rozhodnutie preskúmal na základe odvolania sťažovateľa krajský súd. Z tohto dôvodu bolo potrebné sťažnosť v tejto časti (teda vo vzťahu k okresnému súdu) odmietnuť pre nedostatok právomoci ústavného súdu.

2. K namietanému porušeniu čl. 17 ods. 5 ústavy postupom krajského súdu

Sťažovateľ vo svojej sťažnosti namieta porušenie práva priznaného mu čl. 17 ods. 5 ústavy, ku ktorému malo dôjsť tým, že uznesenie krajského súdu sp. zn. 3 Tpo 61/04 z 5. augusta 2004 nie je založené na konkrétnych skutočnostiach, ktoré zákon na to, aby bola osoba vo väzbe dôvodne stíhaná, predpokladá, ale je založené na ničím nepodložených, neistých, hypotetických, nekonkrétnych a nedostatočne odôvodnených podozreniach vyšetrovateľa a abstraktnej úvahe orgánov činných v trestnom konaní.

Z judikatúry ústavného súdu vyplýva, že jeho právomoc v konaní o sťažnostiach, ktorými sa napádajú rozhodovanie a postupy všeobecných súdov vo väzobných veciach, je daná predovšetkým na preskúmanie, či proti osobe, ktorá sa berie do väzby, bolo vznesené obvinenie, či rozhodnutie o väzbe sa odôvodnilo aj skutkovými okolnosťami, či o väzbe rozhodol súd, či obvinený bol vzatý do väzby pre konkrétne skutočnosti, ktoré odôvodňujú obavu vyjadrenú v § 67 ods. 1 Trestného poriadku alebo okolnosti uvedené v odseku 2 tohto ustanovenia, či osoba bola vzatá a držaná vo väzbe len na čas dovolený zákonom, resp. konkrétnym rozhodnutím väzobného súdu o predĺžení väzby.

Ústavný súd zásadne nie je oprávnený preskúmavať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmavať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách (napr. II. ÚS 55/98).

Z napadnutého rozhodnutia krajského súdu sp. zn. 3 Tpo 61/04 vyplývajú tieto relevantné závery:

„Z obsahu doposiaľ zadokumentovaného obsiahleho spisového materiálu krajský súd nezistil žiadnu konkrétnu skutočnosť, ktorá by u obvinených (...) Ing. M. (...) odôvodňovala

obavu, že ujdú alebo sa budú skrývať, aby sa tak vyhli trestnému stíhaniu. Všetci obvinení sa zdržujú na známych adresách, predvolania preberajú a zo spisu nebola zistená žiadna okolnosť, na základe ktorej by sa dalo vyvodzovať, že sa vyhýbajú trestnému stíhaniu, napr. pobytom na neznámom mieste, nedostavovaním sa k úkonom trestného konania, neoznámením zmeny pobytu a podobne. (...)

Krajský súd však u obvinených (...) Ing. M. (...) nezistil dôvod väzby podľa § 67 ods. 1 písm. b) Tr. por.

Z výpovedí spoluobvinených svedkov, zadokumentovaných prepisov telefonických rozhovorov a ostatných doposiaľ vykonaných dôkazov nie je zistené žiadne konkrétne konanie obvinených, z ktorého by sa dala odvodiť reálna obava, že obvinení budú vplývať na seba navzájom alebo na svedkov alebo inak mariť objasňovanie skutočností závažných pre trestné stíhanie. (...)

Dôvod väzby podľa § 67 ods. 1 písm. c) Tr. por. krajský súd zistil u obvinených (...) Ing. V. M. (...).

Konkrétna skutočnosť odôvodňujúca obavu, že budú obvinení (...) Ing. M. (...) pokračovať v trestnej činnosti je daná tým, že naďalej vyvíjajú podnikateľské aktivity v oblasti, ktorá je predmetom trestného stíhania, teda i v súčasnej dobe. Táto obava vyplýva najmä z toho, že predmetná činnosť bola páchaná po dlhú dobu so známkami sústavnosti.“

Ústavný súd považuje postup krajského súdu z hľadiska ústavných kritérií za dostatočne odôvodnený. V tejto súvislosti treba pripomenúť, že ak ústavný súd rozhoduje o ústavnosti väzobných rozhodnutí (uznesenie o vzatí do väzby a uznesenie o zamietnutí sťažnosti proti tomuto uzneseniu), nie je oprávnený ani povinný zaoberať sa otázkou prípadnej viny sťažovateľa, pretože by to odporovalo povahe tohto zabezpečovacieho prostriedku v trestnom konaní.

Ústavný súd nezistil medzi dôvodmi a skutočnosťami, ktoré sťažovateľ uvádzal v konaní pred ústavným súdom, žiadny taký dôvod alebo skutočnosť, ktoré by mohli spochybniť právne závery krajského súdu o existencii a relevantnosti uvedeného zákonného dôvodu väzby alebo by sa inak javili ako zjavne neodôvodnené či svojvoľné. S ohľadom na tieto skutočnosti návrh sťažovateľa považuje ústavný súd za zjavne neopodstatnený

3. K namietanému porušeniu čl. 5 ods. 4 dohovoru postupom krajského súdu

Sťažovateľ uvádza, že uznesenie krajského súdu sp. zn. 3 Tpo 61/04 z 5. augusta 2004 nezodpovedá požiadavkám ustanovenia čl. 5 ods. 4 dohovoru v tom, že o sťažnosti sťažovateľa proti uzneseniu okresného súdu sp. zn. Tp 116/04 z 18. júna 2004 rozhodoval krajský súd na neverejnom zasadnutí, teda bez prítomnosti sťažovateľa a jeho obhajcu a bez toho, aby v konaní o preskúmaní oprávnenosti väzby bola dotknutá osoba (sťažovateľ) osobne vypočutá. Tým bolo podľa sťažovateľa porušené jeho právo ako obvineného byť vypočutý v kontradiktórnom konaní. Sťažovateľ je toho názoru, že čl. 5 ods. 4 dohovoru sa neuplatňuje len na preskúmanie zákonnosti ďalšieho trvania väzby u obvineného, ale sa vzťahuje aj na rozhodovanie o opravných prostriedkoch proti rozhodnutiam o vzatí do väzby.

Z doterajšej judikatúry vyplýva, že určité základné procesné záruky sa musia poskytovať aj v konaní podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru, i keď nemusia byť nutne rovnaké ako tie, ktoré vyplývajú z čl. 6 ods. 1 dohovoru pri rozhodovaní vo veci samej. V každom prípade musí mať osoba vo väzbe možnosť predložiť argumenty a dôvody proti svojmu ponechaniu vo väzbe, pričom judikatúra sa prikláňa k tomu, že obvinený musí byť súdom vypočutý. Vždy musí byť zaručená kontradiktórnosť konania a rovnosť zbraní. Zabezpečenie reálnej kontradiktórnosti konania znamená napríklad právo na prístup ku spisom, bez ktorého obvinený nemôže dostatočne prezentovať svoje argumenty (de Wilde c. Belgicko s. 41 § 76, Trzaska c. Poľsko z 11. júla 2000, Lanz c. Rakúsko z 30. apríla 2002, Wloch c. Poľsko z 19. októbra 2000).

Podľa názoru ústavného súdu sťažovateľ plne využil svoje právo predložiť súdu argumenty a dôvody proti svojmu ponechaniu vo väzbe, keďže prostredníctvom svojho obhajcu podal skutkovo i právne vyčerpávajúcu, obsažnú a kvalifikovanú žiadosť o prepustenie z väzby. Rovnako využil svoje práva a obšírne sa vyjadril aj v opravnom konaní (napokon ani z ústavnej sťažnosti nevyplýva jeho obsahovo širšia skutková a právna argumentácia než z jeho uvedených podaní adresovaných všeobecnému súdu). Preto

v tomto prípade skutočnosť, že sťažovateľ nebol okresným súdom, ale ani krajským súdom osobne vypočutý, sama osebe neznamená porušenie jeho práva na spravodlivý súdny proces, preto bola jeho sťažnosť v tejto časti odmietnutá pre zjavnú neopodstatnenosť.

Rýchlosť konania – rozhodovania všeobecných súdov v tejto konkrétnej väzobnej veci ako procesnú záruku zakotvenú v čl. 5 ods. 4 dohovoru sťažovateľ sťažnosťou nenapáda.

4. K namietanému porušeniu čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom krajského súdu

Sťažovateľ v sťažnosti namieta porušenie práva na spravodlivý proces podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, ktoré podľa slov sťažovateľa v sebe zahŕňa aj právo na odôvodnenie rozhodnutia. Porušenie svojho práva vidí v tom, že krajský súd vo svojom uznesení porušil ustanovenia § 68 ods. 1 v spojení s § 134 ods. 2 vtedy účinného Trestného priadku, keď len strohým spôsobom odôvodnil svoje rozhodnutie. Sťažovateľ ďalej uviedol, že krajský súd sa vôbec s námietkami sťažovateľa uvedenými v sťažnosti proti uzneseniu o vzatí do väzby nevysporiadal, pretože sa k nim vôbec nevyjadril, ako keby ich ani sťažovateľ nebol vôbec namietal.

Sťažovateľ dôvodnosť väzby, ako aj kvalitu odôvodnenia uznesení všeobecných súdov namieta jednak z pohľadu existencie kvalifikovaného podozrenia zo spáchania skutku, za ktorý bolo voči nemu vznesené obvinenie, a jednak z pohľadu existencie väzobného dôvodu podľa § 67 ods. 1 písm. c) vtedy účinného Trestného priadku.

Ústavný súd zdôrazňuje, že uznesenia okresného súdu a krajského súdu treba považovať za jeden celok a tak ich skúmať.

V súvislosti s existenciou kvalifikovaného podozrenia zo spáchania skutku poukazujú všeobecné súdy na svedecké výpovede, prepisy telefonických rozhovorov, listiny

a vecné dôkazy zaistené pri domových prehliadkach a prehliadkach iných priestorov, ktoré dôvodnosť podozrenia preukazujú.

Pokiaľ ide o obavu z pokračovania v trestnej činnosti, táto je podľa všeobecných súdov daná tým, že obvinení naďalej vyvíjali podnikateľské aktivity v oblasti, ktorá je predmetom trestného stíhania, a predmetná trestná činnosť bola páchaná po dlhú dobu so známkami sústavnosti.

Argumentáciu všeobecných súdov treba považovať za dostačujúcu. Podľa názoru ústavného súdu použité argumenty vyhovujú požiadavkám kladeným tak ustanoveniami ústavy, ako aj ustanoveniami dohovoru.

O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti podľa judikatúry ústavného súdu možno hovoriť vtedy, ak namietaným postupom orgánu štátu (v danom prípade ide o väzobné súdy rozhodujúce v trestnom prípravnom konaní) nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu tohto základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť je preto možné považovať tú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 56/03, II. ÚS 70/00, IV. ÚS 66/02). Podľa názoru ústavného súdu by k porušeniu základného práva sťažovateľa na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru v namietanom rozsahu došlo len vtedy, ak by súdy odmietli odôvodniť svoje rozhodnutia spôsobom, aký zvolili, t. j. jasne a zrozumiteľne uviedli skutkové okolnosti a ich právne posúdenie vo vzťahu k vzatiu sťažovateľa do väzby. V prípade sťažovateľa však zo strany krajského súdu nedošlo k takému odmietnutiu spravodlivosti. Krajský súd vo svojom uznesení v časti zrušil a v časti dôvodnosti väzby potvrdil uznesenie prvostupňového súdu. Svoje rozhodnutie riadne odôvodnil, preto toto rozhodnutie nemohlo porušiť vytýkaný obsah základného práva sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Ústavný súd na základe obsahu sťažnosti, odôvodnení napadnutého rozhodnutia a vymedzených ústavnoprocesných princípov vyjadrených čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru dospel k záveru, že sťažnosť je v časti smerujúcej proti označenému článku ústavy a dohovoru zjavne neopodstatnená.

Z uvedeného dôvodu ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výrokovej časti tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 22. februára 2006